

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “ภาษาจินตภาพในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์” ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาลักษณะของภาษาจินตภาพในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ โดยมี กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ

1. นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ที่อิงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์สมัยอยุธยา ได้แก่
 - 1.1 ขุนศึก ของ ไม้มืองเดิม จำนวน 10 เล่ม (เล่ม 1- เล่ม 10)
 - 1.2 กษัตริยา ของ ทมยันตี จำนวน 1 เล่ม
2. นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ที่อิงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ได้แก่
 - 2.1 รัตนโกสินทร์ ของ ว.วินิจฉัยกุล จำนวน 2 เล่ม (เล่ม 1-เล่ม 2)
 - 2.2 สี่แผ่นดิน ของ ม.ว.ร.คึกฤทธิ์ ปราโมช จำนวน 4 เล่ม (เล่ม1-เล่ม4)
 - 2.3 ประชาธิปไตยบนเส้นขนาน ของ วินทร์ เรียววารินทร์ จำนวน 1 เล่ม

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ

1. เกณฑ์การใช้คำเพื่อสร้างจินตภาพในวรรณกรรม 4 เกณฑ์โดยยึดเกณฑ์ของ สุวีณา (2540: 9)
 - 1.1 การใช้คำบอกสี
 - 1.2 การใช้คำบอกแสง
 - 1.3 การใช้คำบอกความเคลื่อนไหว
 - 1.4 การใช้คำบอกอารมณ์ความรู้สึก
2. เกณฑ์การใช้ภาพพจน์เพื่อสร้างจินตภาพ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ยึดหลักการแบ่งชนิดของภาพพจน์จากการตรวจสอบเอกสารในบทที่ 2 แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้
 - 2.1 การใช้ภาพพจน์อุปมา
 - 2.2 การใช้ภาพพจน์อุปลักษณ์
 - 2.3 การใช้ภาพพจน์บุคลาธิษฐาน
 - 2.4 การใช้ภาพพจน์อติพจน์

วิธีดำเนินการวิจัย มีดังนี้คือ

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนวนิยาย และนวนิยายอิงประวัติศาสตร์
2. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาจินตภาพ
3. เก็บข้อมูลคำจินตภาพ จากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด
4. วิเคราะห์ข้อมูล
 - 4.1 วิเคราะห์ลักษณะภาษาจินตภาพที่ปรากฏในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์โดยแบ่งภาษาเป็น 2 ลักษณะ คือ การใช้คำ และการใช้ภาพพจน์
 - 4.2 คัดแยกข้อมูลออกเป็นกลุ่มตามเกณฑ์การใช้คำในข้อ 4.1 ข้อมูลที่พบ ข้อมูลที่มีลักษณะเหมือนกันจัดอยู่ในกลุ่มเดียวกัน
5. เสนอผลการวิจัย สรุป และอภิปรายผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยพบลักษณะของภาษาจินตภาพที่ปรากฏในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ ดังนี้

1. การสร้างจินตภาพโดยการใช้คำ

ผู้แต่งได้ใช้ภาษาจินตภาพโดยการใช้คำทั้งสิ้น 4 ลักษณะรวม 12 ลักษณะย่อย ดังนี้

- 1.1 การใช้คำบอกสี
 - 1.1.1 การใช้คำบอกสีกับคำขยาย
 - 1.1.2 การใช้คำบอกสีสองสี
 - 1.1.3 การบอกสีโดยใช้วัตถุสิ่งของ
 - 1.1.4 การบอกสีโดยใช้คำขยาย
- 1.2 การใช้คำบอกแสง
 - 1.2.1 การบอกแสงโดยใช้คำขยาย
 - 1.2.2 การใช้คำ วาววับ แวววับแววม แว่ว วาว แวววับ บอกแสง
 - 1.2.3 การใช้คำ เรือง ระยิบระยับ บอกแสง
- 1.3 การใช้คำบอกความเคลื่อนไหว
 - 1.3.1 คำบอกความเคลื่อนไหวของมนุษย์

- 1.3.2 คำบอกความเคลื่อนไหวของธรรมชาติ
- 1.4 การใช้คำบอกอารมณ์ความรู้สึก
 - 1.4.1 การใช้คำบอกความรู้สึก
 - 1.4.2 ใช้คำบอกความรู้สึกสองความรู้สึก
 - 1.4.3 ใช้คำแสดงกิริยาอาการ ควบคู่กับความรู้สึก

2. การสร้างจินตภาพโดยใช้ภาพพจน์

ผู้แต่งได้ใช้ภาษาจินตภาพโดยใช้ภาพพจน์ทั้งสิ้น 4 ลักษณะรวม 11 ลักษณะย่อย ดังนี้

- 2.1 การใช้ภาพพจน์อุปมา
 - 2.1.1 การเปรียบเทียบกับลักษณะหรือพฤติกรรมของมนุษย์ และสัตว์
 - 2.1.2 การเปรียบเทียบกับธรรมชาติ ปรัชญาการณทางธรรมชาติ
 - 2.1.3 การเปรียบเทียบกับพืช
 - 2.1.4 การเปรียบเทียบกับใช้ความรู้สึกของตัวละคร
 - 2.1.5 การเปรียบเทียบกับวัตถุ สิ่งของ
 - 2.1.6 การเปรียบเทียบกับสถานที่
- 2.2 การใช้ภาพพจน์อุปลักษณ์
 - 2.2.1 การเปรียบเป็นธรรมชาติ
 - 2.2.2 การเปรียบเป็นวัตถุสิ่งของต่างๆ
 - 2.2.3 การเปรียบเป็นอวัยวะ
 - 2.2.4 การเปรียบเป็นสัตว์
 - 2.2.5 การเปรียบเป็นเสียง
- 2.3 การใช้ภาพพจน์อดีตพจน์
- 2.4 การใช้ภาพพจน์บุคลาธิษฐาน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยผู้วิจัยพบลักษณะของภาษาจินตภาพ 2 ลักษณะคือ 1. ภาษาจินตภาพที่เกิดจากการใช้คำ และ 2. ภาษาจินตภาพที่เกิดจากการใช้ภาพพจน์ อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ภาษาจินตภาพที่เกิดจากการใช้คำ ผู้วิจัยพบภาษาจินตภาพที่เกิดจากการใช้คำมีลักษณะดังนี้

จากผลการวิจัยผู้วิจัยพบความนิยมของผู้แตงนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ ด้านการใช้คำ เพื่อทำให้เกิดจินตภาพโดยเรียงตามลำดับความนิยมในการใช้มาก ไปหาความนิยมในการใช้น้อย ดังนี้

1. การใช้คำบอกสี
2. การใช้คำบอกอารมณ์ความรู้สึก
3. การใช้คำบอกความเคลื่อนไหว
4. การใช้คำบอกแสง

ลักษณะของภาษาจินตภาพที่เกิดจากการใช้คำ ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผลตามลำดับความนิยมในการใช้ ดังนี้

1. การใช้คำบอกสี ผู้เขียนจะใช้ทั้งวิธีการบอกสีและมีวิธีการต่างๆ เพื่อสื่อให้เกิดจินตภาพให้ชัดเจนขึ้น ได้แก่

การใช้คำบอกสีกับคำขยาย พบว่าผู้แต่งจะใช้คำขยายด้วย คำเพียงหนึ่งคำ เช่น ฉาน กำ ชาน เพลิง (มักจะได้กับสีแดง) ทะมึน มะเมื่อม (มักใช้กับสีดำ) เกรียม อ่อน จาง และ โส ฯลฯ คำเพียงหนึ่งคำ นอกจากจะบอกลักษณะของสีที่แสดงออกมาว่าสีนั้นๆ มีลักษณะอย่างไรถึงแม้ว่าเป็นสีเดียวกัน เช่น สีแดง แต่ถ้าผู้แตงนำคำขยายที่ต่างกันมาใช้แล้วนั้น เมื่ออ่านแล้วจะทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกที่ต่างกัน และความรู้สึกที่เกิดขึ้นนี้จะสอดคล้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเรื่อง เช่น ฉาน เพลิง ทะมึน มะเมื่อม มักจะให้ความรู้สึก ตื่นเต้น น่ากลัว คำว่า อ่อน จาง มักให้ความรู้สึก ละมุนละไม ไม่น่ากลัว เป็นต้น การใช้คำขยายที่เหมาะสมกับสี และเหมาะสมกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ จะช่วยสื่อจินตภาพให้เกิดขึ้นกับผู้อ่านได้เป็นอย่างมาก และจะทำให้การอ่านนวนิยาย อิงประวัติศาสตร์แต่ละเรื่องนั้นมีอรรถรสมากยิ่งขึ้น

การใช้คำบอกสีสองสี ผู้วิจัยพบว่าผู้แต่งจะใช้การบอกสีสองสี ใน 2 ลักษณะคือ สีสองสีที่แสดงถึงความหลากหลายเช่น ม่วงกับขาว เขียวกับเทา ขาวกับเทา และสีสองสีที่ตรงกันข้ามกัน เช่น ขาวกับดำ คำเหล่านี้ไม่เพียงแต่เป็นการบอกสีที่ปรากฏ แต่จะแสดงให้เห็นภาพของสีที่หลากหลาย และภาพของสีที่ตัดกัน ซึ่งจะทำให้เกิดจินตภาพที่สมจริงมากขึ้น

การใช้คำบอกสีโดยใช้วัตถุอื่นแทนสี ผู้วิจัยพบว่าผู้แต่งจะใช้วัตถุสิ่งของต่างๆ มาเป็นตัวแทนของการบอกสี วัตถุที่ผู้แต่งนำมาใช้นั้น เช่น นิล ทอง เหล็ก เมื่ออ่านแล้วพบว่าสิ่งที่ผู้แต่งต้องการสื่อออกมานั้นจะไม่เน้นไปที่การบอกลักษณะของสี แต่เน้นที่ความรู้สึกของผู้อ่านเมื่อนึกถึงสีของวัตถุที่ผู้แต่งนำมาใช้ เช่น ทอง เมื่อนึกถึงแล้วจะเกิดภาพของสิ่งที่มีค่ามากสิ่งหนึ่ง เป็นต้น

การบอกสีโดยใช้คำขยาย ผู้วิจัยพบว่าผู้แต่งจะมีการใช้คำขยายแทนการบอกสีว่าสีนั้นเป็นสีอะไร แต่ผู้แต่งจะบอกเพียงลักษณะของสีนั้นว่า เป็น สีเข้ม สีอ่อน สีฉูดฉาด ฯลฯ ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพจากการนึกคิดตามคำที่ผู้แต่งใช้นั่นเอง

2. การใช้คำบอกความรู้สึก ผู้วิจัยพบว่าผู้แต่งใช้คำบอกความรู้สึกทั้งความรู้สึกด้านบวก และความรู้สึกด้านลบ โดยมีลักษณะการใช้ ได้แก่

การใช้คำบอกความรู้สึก ลักษณะนี้ผู้แต่งจะใช้คำบอกความรู้สึกโดยตรง เช่น รัก ชอบเกลียด โดยจะเน้นไปที่ความรู้สึกนั้นๆ โดยไม่ใช้คำขยายการใช้คำบอกความรู้สึกลักษณะนี้จะช่วยให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพและเกิดความรู้สึกร่วมไปกับเหตุการณ์ได้โดยตรง

การใช้คำบอกความรู้สึกสองความรู้สึก ผู้วิจัยพบ 2 ลักษณะคือ ความรู้สึกสองความรู้สึกที่คล้ายคลึงกัน เช่น รักและปีติ ความรู้สึกที่คล้ายคลึงกันจะช่วยเน้นความรู้สึกของผู้อ่านซึ่งจะทำให้เกิดจินตภาพได้ชัดเจนขึ้น การใช้คำบอกความรู้สึกสองความรู้สึกในลักษณะที่สอง คือ ความรู้สึกสองความรู้สึกที่ขัดแย้งกัน เช่น รู้สึกโล่งใจ แต่ก็เศร้าใจ การใช้ความรู้สึกที่ขัดแย้งกัน จะช่วยให้ผู้อ่านทราบถึงความขัดแย้งในความรู้สึกของตัวละคร หรือความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์นั้นๆ

การใช้คำบอกความรู้สึกประกอบกับกริยาอาการ ซึ่งนอกจากจะบอกความรู้สึกที่เกิดขึ้นแล้วผู้อ่านจะเกิดจินตภาพเกี่ยวกับการแสดงกริยาอาการควบคู่ไปกับความรู้สึกด้วย ผู้วิจัยพบลักษณะสำคัญที่ผู้แต่งใช้คำบอกความรู้สึกนั้นคือ ผู้แต่งจะใช้คำบอกความรู้สึกผ่านตัวละครแต่ละตัวนั่นเอง

3. การใช้คำบอกความเคลื่อนไหว ผู้วิจัยพบลักษณะของการใช้คำบอกความเคลื่อนไหวใน 2 ลักษณะคือ

ความเคลื่อนไหวของมนุษย์ ผู้แต่งจะใช้คำบอกความเคลื่อนไหวโดยใช้คำกริยาและคำขยายควบคู่กันไปเพื่อทำให้มีความเคลื่อนไหวที่แตกต่างกัน ถึงแม้จะเป็นคำกริยาเดียวกัน แต่เมื่อมีคำขยายที่ต่างกันภาพที่เกิดขึ้นขณะอ่านนั้นก็ต่างกัน เช่น คลานปรูด คลานตบ เป็นต้น

ความเคลื่อนไหวของธรรมชาติ ผู้วิจัยพบว่าโดยส่วนใหญ่จะเป็นความเคลื่อนไหวของลม และน้ำ เช่น พัดเฉื่อย ไหลรินฯ ซึ่งเมื่ออ่านแล้วก็จะทำให้ผู้อ่านทราบลักษณะของความเคลื่อนไหวได้ ดีกว่าหากจะบอกเพียงความเคลื่อนไหวอย่างเดียวโดยที่ไม่ใช้คำขยาย เช่น ลมพัด น้ำไหล

4. การใช้คำบอกแสง การบอกลักษณะของแสงเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ทำให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพ โดยจะทำให้ผู้อ่านทราบลักษณะของแสงที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยพบว่าการใช้คำบอกแสงผู้แต่งมีวิธีการใช้ดังนี้ การเน้นความรู้สึกโดยการใช้แสง ผู้แต่งจะใช้ลักษณะการบอกแสงดังนี้

การบอกแสงโดยใช้คำขยาย เช่น แสงนวลเย็น แสงแจ่ม แสงแจ่มใส จะให้ความรู้สึกในทางบวก หรือ แสงสลัว ที่ให้ความรู้สึกทางลบ

การใช้คำขยาย วาววับ แวววับแววม แว วาว แวววับ บอกแสง และ การใช้คำขยาย เรือง ระยิบระยับ จะเป็นการเน้นลักษณะของแสงที่ส่องออกมาเป็นประกาย เคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา

2. ภาษาจินตภาพที่เกิดจากการใช้ภาพพจน์

จากผลการวิจัยผู้วิจัยพบความนิยมของผู้แตงนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ ด้านการใช้ภาพพจน์เพื่อทำให้เกิดจินตภาพโดยเรียงตามลำดับความนิยมในการใช้มาก ไปหาความนิยมในการใช้น้อยดังนี้

1. การใช้ภาพพจน์อุปมา
2. การใช้ภาพพจน์อุปลักษณ์
3. การใช้ภาพพจน์คุณาธิฐาน
4. การใช้ภาพพจน์อติพจน์

ลักษณะของภาษาจินตภาพที่เกิดจากการใช้ภาพพจน์ ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผลตามลำดับความนิยมในการใช้ ดังนี้

1. **การใช้ภาพพจน์อุปมา** ผู้วิจัยพบว่าผู้แต่งจะใช้การเปรียบเทียบ ความเหมือน ในลักษณะเด่นของสิ่งที้นำมาเปรียบเทียบ กับสิ่งที่ผู้แต่งต้องการบรรยาย เพื่อที่จะสื่อจินตภาพให้ผู้อ่านได้เห็นภาพที่ชัดเจน หรือเกิดความรู้สึกร่วมไปกับเหตุการณ์ในเนื้อเรื่อง การเปรียบเทียบจะมีลักษณะที่หลากหลาย ตามที่ผู้วิจัยพบได้แก่ การเปรียบเทียบกับ การเปรียบเทียบกับลักษณะหรือพฤติกรรมของมนุษย์ และสัตว์ เช่น จิตใจเหมือนเด็ก มีแสงเหมือนหิ่งห้อย เป็นต้น การเปรียบเทียบกับธรรมชาติ ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ เช่น ดูเงาตามตัว เวลาเหมือนสายน้ำ การเปรียบเทียบกับพืช เช่น ริมฝีปากเหมือนดอกบัว การเปรียบเทียบโดยใช้ความรู้สึกของตัวละคร เช่น รู้สึกเหมือนมีคนมาตะโกนอยู่ใกล้ๆ การเปรียบเทียบกับวัตถุ สิ่งของ ตาใสดั่งแก้ว การเปรียบเทียบกับสถานที่ เช่น เงียบราวกับป่าช้า เป็นต้น

2. **การใช้ภาพพจน์อุปลักษณะ** ผู้วิจัยพบว่าการอุปลักษณะที่ทำให้เกิดภาษาจินตภาพ ได้แก่ การเปรียบเทียบเป็นธรรมชาติ เช่น เปรียบผู้หญิงเป็นดาว และเดือน เปรียบการเมืองเป็นคันไถ เป็นต้น การเปรียบเทียบเป็นวัตถุสิ่งของต่างๆ เช่น การเปรียบบุคคลเป็นทองเนื้อเก้า การเปรียบอำนาจเป็นยาเสพติด หรือ การเปรียบเทียบการเมืองเป็นอาวุธ เป็นต้น การเปรียบเทียบเป็นอวัยวะ เช่น เปรียบคนสนิทเป็นมือขวา เป็นต้น การเปรียบเทียบเป็นสัตว์ เช่น การเปรียบผู้ชายเป็นนกขมิ้น เป็นต้น การเปรียบเทียบเป็นเสียง มักจะใช้การเปรียบกับผู้ทรยศ หรือหักหลัง การใช้ภาพพจน์อุปลักษณะเป็นภาษาจินตภาพลักษณะหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการถึงสิ่งที่ผู้แต่งได้นำมาใช้ในการเปรียบเทียบ การอุปลักษณะจะมีลักษณะเด่นอยู่ตรงที่ สิ่งที้นำมาเปรียบเทียบนั้นจะมีลักษณะเด่นที่คนส่วนใหญ่รู้จักเหมือนกันหมด แต่ในรายละเอียดปลีกย่อยอาจแตกต่างกัน เช่น ยาเสพติด ลักษณะเด่นคือ เป็นสิ่งเสพติด เลิกยาก มีอันตราย แต่ลักษณะย่อย เช่น ผู้อ่านบางคนเมื่ออ่านอาจเกิดภาพของสุรา บางคนเกิดภาพยาบ้า หรือเกิดภาพ บุหรี่ ดังนั้นจินตภาพที่เกิดขึ้นจึงไม่ได้ถูกจำกัด แต่ผู้อ่านสามารถสร้างจินตภาพขึ้นได้เอง

3. **การใช้ภาพพจน์บุคลาธิษฐาน** ลักษณะของการใช้ภาพพจน์บุคลาธิษฐานนั้นเป็นการกล่าวเพื่อต้องการสื่ออารมณ์ความรู้สึกที่ผู้แต่งบรรยายในเนื้อหาของนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไปสู่ผู้อ่าน โดยการทำให้สิ่งที่ไม่มีชีวิตให้มีชีวิตเหมือนมนุษย์ จากผลการวิจัยพบว่าสิ่งที่ไม่มีชีวิตที่ผู้แต่งนิยมนำมาใช้คือธรรมชาติที่อยู่รอบๆ ตัวมนุษย์ เช่น ลม ดวงจันทร์ ทะเล เป็นต้น มาแสดงกิริยาอาการเหมือนมีชีวิต เพื่อต้องการให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ความรู้สึกคล้อยตาม หรือเกิดจินตภาพในขณะที่อ่านนวนิยาย เนื่องจากเป็นกิริยาอาการที่มนุษย์ สามารถปฏิบัติได้และรับรู้ถึงผลของการกระทำ

นั้นๆ ได้ เช่น การถอด การดูใบไม้ หรือความบ้ำคลั่ง เป็นต้น ดังนั้นการกล่าวถึงกิริยาอาการดังกล่าวจะสามารถสื่อถึงความรู้สึก และสร้างจินตภาพในการอ่านนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ได้

4. การใช้ภาพพจน์อติพจน์ ภาษาจินตภาพที่เกิดจากการใช้ภาพพจน์แบบอติพจน์ จะพบค่อนข้างน้อย แต่เป็นภาพพจน์ ที่ผู้วิจัยพบว่าสามารถสื่อจินตภาพได้เป็นอย่างมาก การกล่าวเกินจริงนี้ สิ่งสำคัญที่ต้องการสื่อออกมาไม่ใช่การบรรยายลักษณะของสิ่งๆ นั้นว่ามีแสง สี ความเคลื่อนไหว ฯลฯ อย่างไร แต่สิ่งที่ต้องการสื่อออกมากจากการใช้ภาพพจน์ชนิดนี้ คือจินตนาการที่เกิดขึ้นขณะอ่านนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ การกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปได้ เช่น จากศึกสงคราม จะทำให้มีเลือดช่มอยู่ทุกเม็ดดิน ผู้อ่านจะเกิดภาพ หรือเกิดจินตภาพขณะอ่าน ซึ่งจะทำให้การอ่านนวนิยายอิงประวัติศาสตร์นั้นมีอรรถรสเพิ่มมากขึ้น และทำให้การอ่านนวนิยายอิงประวัติศาสตร์มีคุณค่ามากขึ้นด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ศึกษาภาษาจินตภาพเปรียบเทียบระหว่างนวนิยายที่มีเนื้อหาที่มีเป็นเหตุการณ์ปัจจุบัน และนวนิยายที่มีเนื้อหาที่เป็นเหตุการณ์อิงประวัติศาสตร์
2. ศึกษาภาษาจินตภาพในงานวรรณกรรมชนิดต่างๆ เช่น เรื่องสั้น บทกวี หรือ ภาษาโฆษณา เป็นต้น
3. ศึกษาภาษาจินตภาพเปรียบเทียบระหว่างวรรณกรรมต่างยุค เช่น ระหว่างวรรณกรรมยุคกรุงศรีอยุธยา กับ วรรณกรรมยุคกรุงรัตนโกสินทร์